

AYŞE SARISAYIN
Denize Yazıldı

3. BASKI

can
çağdaş

AYŞE SARISAYIN
DENİZE
YAZILDI

Can Çağdaş

Denize Yazıldı, Ayşe Sarısayın

© 2018, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2018

3. basım: Kasım 2022, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Editör: Yiğit Bener

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ, Ebru Aydın

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapaktaki fotoğraf: Marco de Niet. 30 Nisan 2003, Scheveningen sahili

Baskı ve cilt: BPC Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.

Osmangazi Mah. Mehmet Deniz Kopuz Cad. No.17/1 Oda:1

Esenyurt, İstanbul

Sertifika No: 48745

ISBN 978-975-07-3814-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

AYŞE SARISAYIN

DENİZE
YAZILDI

♥can

Ayşe Sarısayın'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Denizler Dört Duvar, 2003

Yorgun Anılar Zamanı, 2004

Karakalem Resimler, 2008

Erdal Öz / Unutulmaz Bir Atlı, 2009

Ansızın Günbatımı, 2014

AYŞE SARISAYIN, 1957'de İstanbul'da doğdu. Kimya mühendisliği ve işletme eğitimi gördü, uzun yıllar ilaç sektöründe çalıştı. Behçet Necatigil'e ilişkin anılarının yer aldığı ilk kitabı *Çok Şey Yarım Hâlâ*, 2001'de yayımlandı. Öykü kitaplarından *Denizler Dört Duvar* 2004 Yunus Nadi Öykü Ödülü'ne, *Yorgun Anılar Zamanı* 2005 Sait Faik Hikâye Armağanı'na, *Karakalem Resimler Dünya Kitap* dergisinin 2008 Yılın Telif Kitabı Ödülü'ne değer görüldü. 2009'da yayımlanan *Erdal Öz, Unutulmaz Bir Atlı* adlı biyografiyle *Beşiktaş, Yollar ya da Anılar Boyunca* adlı otobiyografik semt kitabını *Ansızın Günbatımı* (roman, 2014) ve Selim İleri'yle edebiyattaki 50. yılı için yaptığı nehir söyleşi (*O Aşk Dinmedi*, 2017) izledi. Çocuk edebiyatı alanında da çalışmaları olan ve Almancadan çeviriler yapan Ayşe Sarısayın'ın Siegfried Lenz'den çevirdiği *Almanca Dersi* romanına, Dünya Kitap Yılın Çeviri Kitabı Ödülü verildi (2012).

İçindekiler

Önsöz	11
Sunu ve Teşekkür	17
“Uzaklardan Bir Veda”	21
Deniz’e Notlar	25
İlk Karşılaşma – Adaevi Yolculuğu	29
Hüseyin Sarısayın’dan: “Adaevinin Hikâyesi”	32
Funda Bener’dan: “Bir Varmış Bir Yokmuş”	36
Selma Necatigil’dan: “Her Şey Başka Bir Şey Oldu”	38
Deniz’e Notlar	41
“Gel-Gitler Çocukluğu”	44
Deniz’e Notlar	54
Çocukluk Yılları	59
Deniz’e Notlar	65
Üniversite Dönemi: “Ah Güzel İstanbul...”	69
Martin van der Hoek’dan: “Özel Bir Dostluğun Sıra Dışı Hikâyesi”	78
Çeviribilim Dünyasının Prensisi	85
“Her Şey Bir Çeviri...”	98

Seval Bulutoğlu'ndan: "Benim Elif'im"	103
Heidemarie Salevsky'den: "Bir Arkadařla Paylařımlar"	111
<i>Almanca Dersi</i>	124
Deniz'e Notlar	128
Aşk Gelmiř Cihana... ..	133
"Yarım Kalmış Bir MS Öyküsü"	144
Can Eryümlü'den: "Üç Kalplı Bir Kadın"	148
Deniz'e Notlar	154
S. Hasan Diker'den: "İsmiyle Müsemma"	159
Nurten Sönmemiş'ten: "Sakin Güç"	161
Deniz Mavisi Bir Çocuđun Dođumu	163
Candan Baysan'dan: "Deniz Ankara'da"	175
Jochen Proehl'den: "Bir Sergiden Sađlam Bir Dostluđa"	177
Son Yaz: Ayrılığa Doğru.....	181
Deniz'e Notlar	206

Önsöz

“Benim de öykümü yazacaksın bir gün, dediğini anımsa!
İşlevin açık işte! Elinde tırpan...
Yazmam buyruldu, yazıyorum, onun haberi yok.
Bu da mı yazgı?”

Vüs’at O. Bener

Ayşe Sarısayın’ın yeni kitabı *Denize Yazıldı*, yaşanmışlıktan yola çıktığını ve gerçek bir kişinin –ortak dostumuz Elif Daldeniz Baysan’ın– yaşamöyküsünü anlatmayı hedeflediğini daha baştan vurgulayan bir metin.

Denize Yazıldı, genç yaşta aramızdan ayrılan Elif’in çocukluğundan itibaren son nefesine kadar hayata karşı duruşunu, hem çevresiyle bütünleşmesini hem de güçlü, sevecen ve özerk bir birey olarak varoluşunu aktarmak suretiyle, genç yaşlı ya da kadın erkek demeden birçok ülkeden, ırktan, dinden, dilden, cinsel yönelimden, fikirden ya da inançtan, meslekten bunca farklı insanı derinden etkileyebilmiş sıra dışı bir kadının portresini sunmaktadır okurlarına.

Yazar, bu portreyi çizerken öznel duygu ve düşüncelerini de gizlemeksizin, aynı zamanda belirgin bir nesnellik çabasıyla başka gerçek kişilerin tanıklıklarına da geniş yer veriyor. Bu özellikleri dikkate alındığında, bu kitap *anı* ya da *biyografi* kategorisine daha yakın görünüyor olabilir.

Gelgelelim *anı* ya da *biyografi* dendiğinde, okurun beklentisinde öncelik “gerçek hayatta yaşanmış olanların aslına sadık biçimde ve nesnelliği öne çıkaran bir dille” aktarılmasına kaydırılıyor, edebî boyut ikinci planda kalabiliyor. Oysa *Denize Yazıldı*’nın asıl

belirgin özelliği, çok katmanlı ve çoğul okumalara izin veren, her şeyden önce de edebî dili ve kurgusuyla öne çıkan edebî bir eser olmasıdır.

Bu kendine özgü metni doğru eksene oturtmak için en doğru yöntem ola ki Ayşe Sarısayın'ın benzer türdeki diğer eserleriyle, örneğin *Çok Şey Yarım Hâlâ* ya da *Erdal Öz: Unutulmaz Bir Ath*, hatta Selim İleri'yle yapılmış bir söyleşi formatında olmakla birlikte benzer bir yaklaşımın ürünü olan *O Aşk Dinmedi* ile bağlantılarını ortaya koymaktır.

Bu açıdan baktığımızda yazarın, bir yaşamöyküsünü dile getirmek için çeşitli yazınsal türleri harmanlayarak ana amacının hizmetine sokabilen, sözel tanıklıklarla belgeleri edebî bir kurgu içinde bir araya getiren, nesnellikle öznelliği gerçeğe ulaşma yolunda buluşturan, dar anlamda olguları daha geniş anlamda toplumsal analiz ve dönem analizi süzgecinden geçiren, duygularla düşünsel sorgulamaları kendi diliyle birlikte yoğuran, kendi öznelliğini ise hem ayrı bir kurguyla metnin oluşum sürecinin serüveni olarak ayırıştıran hem de anlatının bütününe yedirebilen *kendine özgü bir edebî tür* geliştirdiğini görürüz.

Bu yöntem, birden fazla okuma ekseni sunuyor okurlara: Ana eksen, engin potansiyelini tümüyle ortaya koyma fırsatını bulamadan aramızdan ayrılan Elif Daldeniz Baysan'ın kişiliğini, tutkularını, dostluklarını, yaşam biçimini aktaran bir yaşam serüvenidir kuşkusuz. Öte yandan, bu yaşam serüveni aynı zamanda Elif'in dünyanın dört ucundan dostlarıyla geliştirdiği bir tür “kan bağı olmayan akrabalık” ilişkilerini merkezine alan, “dostluk olgusu”nu ve “seçilmiş aile” kavramını irdeleyen bir okumaya da kapı aralıyor ve böylece *aile* kavramının farklı açılımları üzerine düşünmemize olanak veriyor.

Aynı şekilde, Elif'in iki dil, ülke, kültür arasındaki gelgitlerle şekillenen yaşamıyla çevirmenlik mesleği ve bu alandaki akademik arayışları bir arada değerlendirildiğinde, *Denize Yazıldı* “dil/çok dilcilik/çeviri” kavramlarını açımlayan, hatta içten içe “kültür” kavramının ta kendisini sorgulayan bir metne de dönüşüyor. Bir başka okuma ekseninin ise, ölümcül bir hastalığın pençesindeki bir kadının son nefesine kadar verdiği onurlu yaşam mücadelesi, çevresinin hastalık ve ölümlerle baş etme çabası, dahası ölüm, kayıp ve yas kavramlarının sorgulanması olduğu söylenebilir.

Denize Yazıldı'yı düz bir yaşamöyküsü olmanın ötesine taşıyan bir unsur yazarın bu çoğul okumaları mümkün kılan anlatımıysa, ana unsur elbette Elif Daldeniz Baysan'ın yaşantısı, zengin

kişiliği, özgün bireysel özellikleri, değerli nitelikleri, hem kendi yaşamına hem de çevresine anlam katan düşünceleri, hayata karşı duruşu, insanlarla kurduğu ilişkiler ve çevresine yaydığı enerjiyle toplumun geniş kesimlerine tanıtılmayı, bir rol modeli olarak anılmayı, özgün bir kitaba konu olmayı hak eden, bildik kalıpların dışında bir birey olmasıdır.

Bu yönüyle *Denize Yazıldı*, günümüz Türkiye'sinin farklı bir sosyal tabakasının –hatta farklı ülkeleri de kapsayan uluslar ötesi bir topluluğun, kültür insanlarının– yaşam tarzlarını, ilişkilerini, inanç ve beklentilerini, değerlerini ve hatta ütopalarını, düşlerini ve düş kırıklıklarını sergileyen, ayrı bir varoluş biçiminin ve farklı bir yaşamın mümkün olduğunu anlatan bir kitaptır aynı zamanda.

Her şeyden önce de dostluğun ve sevginin öyküsüdür bu kitap... Yitirilen sevgili bir dosta yazılmış bir *mektup* da denebilir aslında, daha doğrusu bir *ağıt*...

Kime yazıldı sorusunun yanıtını adında taşıyan bir kitaptır; çok özel bir okur için, onu bir gün mutlaka okuyup anlayacak ayrıcalıklı bir okur için yazılmış bir kitaptır: Çünkü ne de olsa Deniz'e yazıldı bu kitap, Elif'in (ve can yoldaşı Serhat'ın) o afacan, zeki, meraklı oğluna, bizlerin "Bay Ukala"sına...

Oğlu Deniz'i ve denizi çok seven aziz bir dostumuzu anlatan bu kitap, sonuç olarak Heybeliada'yı –yani Elif'in son evini– çevreleyen masmavi sulara, köpüren dalgalara, uçuşan martılara, denize yazıldı... Tıpkı ıssız bir adaya düşenlerin şişeye koyup denize saldıkları bir çığlık gibi... Ola ki son bir gözyaşı gibi...

Deniz'e yazıldı bu kitap ve Elif'in anısına yaraşır biçimde –usulca– denize bırakıldı, dalgalara emanet edildi...

Yiğit Bener

“Otobüsü bekleдик ve Isabelle’e, babamın kitabını benim,
evet *benim*, bir kez daha yazacağımı, Beyaz Kitap’ını
ilk okuyan kişi olmak için yazacağımı söyledim. Kitabı
önce ona verecektim, sonra da diğer herkese;
örf ve âdetler böyleydi çünkü...”

Urs Widmer, *Babamın Kitabı*

“Yahut askerleri düşün
Tam çıkmışlar siperden
Bakıyorsun
Pusudaki tepelerden bir kurşun.”

Behçet Necatigil, “Kurşun”

Sunu ve Teşekkür

Denize Yazıldı, 15 Eylül 2012 tarihinde kaybettiğimiz sevgili dostumuz Elif Daldeniz'den geriye kalanları oğluna, adaevinin en küçük çocuğu, büyümesine yakından tanık olduğumuz gözbebeğimiz Deniz Baysan'a aktarma isteğiyle başlayan bir yazı denemesi.

Dileğim annesini kaybettiğinde henüz yedi yaşında olan Deniz'in belleğindeki sisli puslu görüntülerin, bu metinle birlikte biraz olsun berraklaşması, annesine dair daha net, daha aydınlık bir resim oluşabilmesi. Günün birinde o da bu çalışmanın esin kaynağı olan *Babamın Kitabı*'ndaki gibi, kâğıt üzerinde ya da zihninde "annesinin kitabı"nı *kendi* yazmaya karar verirse eğer, bu sayfalardan iz sürerek Elif'e, Elif'in gerçeğine daha kolay ulaşabilir belki.

Bendeki yaşaması hep sürüp gidecek Elif'i ailesinin ve yakınlarının tanıklıklarından destek alarak anlatırken, gelgitlerle başlayan "iki dilli, iki ülkeli" bir çocukluktan "tek ülkede iki dilli" bir çocuk yetiştirmeye uzanan kısa hayatının temel duraklarına, aşklarına, arkadaşlıklarına, çeviribilim alanındaki akademik çalışmalarına da elimden geldiğince dokunmaya çalıştım. Ancak temelde bu anlatıyı yönlendiren, üç aile olarak (Elif Daldeniz-Serhat Baysan, Funda-Yiğit Bener, Ayşe-Hüseyin Sarısayın ve çocuklarımız Deniz, Lal, Emreca) Heybeliada'da üç katlı bir eve yerleştikten sonra paylaştığımız birkaç yılın anıları oldu.

Bu çalışmanın, on beş yılı aşan yazı uğraşımın en uzun süren ve duygusal açıdan beni en çok zorlayan deneyimi olduğunu da belirtmek isterim. Umarım bu bilgi, Elif'in adım adım ölüme yaklaştığı iki yıl boyunca bastırdığımız duygulardan, adaevi anılardan yazma sürecinde de soyutlanamayışımı, dönüp dolaşıp kendimi aynı yerde buluşumu da bağışlatır az çok.

Kitabı hazırlarken geçmişte Elif'in çok yakınlarında olup ulaş(a)madıklarım olduğu gibi, ulaştığım halde katılmamayı tercih edenler ya da istemelerine rağmen çeşitli nedenlerle katılamayanlar, ortak zaman belirleyip görüşemediklerim, görüşmek için özel bir çaba gösteremediklerim de oldu. Eksikleri, olası hataları göze alarak yola çıktım, eksikliklerini hissederek yol almaya çabaladım.

Anılarını ve görüşlerini sözlü ya da yazılı olarak paylaşarak bu kitabın oluşmasını sağlayan Asuman Alkan, Serpil Arısoy, Funda Bagana, Tuba Baykara, Candan Baysan, Funda Bener, Lal Bener, Seval Bulutoğlu, İmran Daldeniz, S. Hasan Diker, Nihal Ekin Erkan, Can Eryümlü, Özlem Hemiş, Martin van der Hoek, Yeşim Kantar, Handan Kaynak, Nazlı Korkut, Turgay Kurultay, Selma Necatigil, Derya Ongun, Ali Naki Öner, Jochen Proehl, Aynur Sadet, Heide Marie Salevsky, Hüseyin Sarısayın, Nurten Sönmemiş, Yeşim Tükel ve Nazlı Türker Pişkin'e, kitaplarından alıntılar yaptığım, görüşleriyle yolumu çizmemde destek veren Yiğit Bener'e, bu çalışma için beni cesaretlendiren Selim İleri'ye, Elif'in can yoldaşı, sevgili dostum Serhat Baysan'a, yazılarından, sosyal medya paylaşımlarından, varlıklarından yararlandığım herkese teşekkür borçluyum.

Bu görüşmelerde ya da yazılarda Elif'i tanımlayan sözleri bir araya getirdiğimde, "yakınmaktan, kendisiyle ilgili üzücü konulardan söz etmekten hoşlanmayan/sakin, alçakgönüllü/sitemkâr ya da kırıcı olmayan/kırgınlıklarını uzun uzadıya anlatmayan, kısa bir cümleyle, bazen bir tespit olarak, çoğunlukla yüzünde beliren bir mahcubiyetle dile getiren/kendiyle barışık, huzurlu/uzlaşmacı yaklaşımıyla sorunları hafifleten, sorun edilen meselelerin abartıldıkları kadar önemli olmadığına çevresindekileri de inandırmaya çalışan/arabulucu, yapıcı, yönlendirici, ama asla didaktik olmayan/inceliği bedenine olduğu kadar ruhuna da özgü/yaşama bağlı, yaşadığı her andan keyif almayı bilen/yanındakileri sakinleştirip rahatlatan, değişik açılardan bakmalarını sağlayan, dolaylı olarak kendilerini gözden geçirmeye, kendilerine doğru bir yolculuğa çıkmaya yönlendiren/daha kolay, daha keyifli yaşayabilmenin ipuçlarını veren, sağaltıcı/insana kendini iyi hissettiren, yumuşacık sesiyle karşındakine güçlü olduğunu hatırlatarak kontrolümüz dışında gerçekleşen olayların akışına bırakılması gerektiğini tavsiye eden/içselleştirilmiş bir iktidarsızlık duygusuna sahip/hem mantığı hem de duygusal yönü güçlü/farklı yapılardaki insanları bir araya getirebilen, bir tür "harç" görevi üstlenen/her şeyi merak eden, her şeyle ilgilenen, herkesi dinleyen/çalışkan ve disiplinli, yaptıklarının farkında, daha iyisini yapmanın peşinde/hep dimdik, gururlu, sorunların üs-

tesinden gelmeye çabalayan/çatışmalı ortamlardan, yükselen seslerden rahatsız olan, şiddetin her türlüsüne tepki gösteren/farklılıkları zenginlik olarak gören, farklılıklara ilişkin kabulleri çok yüksek olan, yargılamadan dinleyen ve anlamaya çalışan/her konuda rahatlıkla konuşulabilen, dinlemesini bilen ve dinlediğini hissettiren/sırasını başkalarına veren, ötekilere yol açan, başrolden kendi tercihiyle vazgeçen/zarafet sözcüğünün karşılığı/karşısındakiyle aynı boy hizasından, eşitlerin dilinden konuşan/en zor dönemlerinde bile sakin, vakur ve zarif halini sürdürebilen/dokunduğu uzak yakın tüm hayatlarda kalıcı bir iz bırakan/akıllı, duyarlı, iyi bir çocuğu, Deniz'i bu dünyaya armağan eden/dayanıklı bir ruh ve bir modern çağ evliyası” portresi çıkıyordu ortaya. Böyle bir kadını anlatmaya çalışacaktım, ama nasıl?

Görüşmeler devam ederken, bir arkadaşı sormuştu: “Bu yönünü bilmiyordum dediğin bir kare çıktı mı şu âna kadar?”

“Hayır, çıkmadı henüz,” demiştim. “Bende nasıl bir izlenim bıraktıysa, başkalarında da benzer izlenimler bıraktığını görüyorum. Ancak şaşırdığım bir durum var: Bir insan nasıl olur da birbirinden çok farklı kişiliklerdeki bunca insanda aynı etkiyi yaratabilir?”

Böyle olduğunu seziyordum az çok, ama yine de şaşıryordum. Tüm görüşmeler tamamlandıktan sonra da değişen bir şey olmadı. Elif sadece bu yönüyle şaşırttı beni.

Tüm kabullere rağmen çalışmayı sürdürmekte zorlandığım anlardan birinde, babamın bir yazısında şu satırlara rastladım: “Bir insanın, çok zaman, kendisi için bile bir muamma olduğunu da kabul ediyorum. Bütün yorumlarımızın, ne etsek de kavrayamayacağımız bir insan gerçeğine az çok yaklaşma çabasında, ancak görece yakıştırmalar olabileceğini de kabul ediyorum. Hepimiz her şeyi, sonunda, bir mizaç açısından yetişme ve eğitim şartlarımıza bağlı, bilinçaltı önyargılarla değerlendiriyoruz.” Bu sözlere kulak verdim; yolu, yöntemi düşünmekten vazgeçip hayatın, Elif Dalde-niz'in hayatının akışına bıraktım kendimi.

Boşluğa anlattıklarım yönlendirecekti beni; en derine emanet ettiklerim, ruhumda ve tenimde hissettiklerim. Deniz'e notlar.

Heybeliada, Eylül 2012-Aralık 2017

“Uzaklardan Bir Veda”

Adım Martin van der Hoek; Nico’yla birlikte yaşamakta olduğumuz Zeeland’ın Burgh-Haamstede bölgesinde Protestan kilisesinin yönetim kurulu üyesiyim.

O hafta sonu diğer üyelerle birlikte Belçika’ya, Tongeren’de bir Katolik manastırına gitmiştik. 15 Eylül 2012 Cumartesi sabahı İstanbul’dan arkadaşımız Tuba arayarak gece Elif’i kaybettiklerini söyledi.

Gruptaki arkadaşlarım Elif’in hastalığını ve günden güne kötüleştiğini biliyorlardı. Tuba’yla konuştuğumda darmanın olup ağladığımı gördüler, bana sevgiyle yaklaşarak içimdeki kederi dile getirmemi sağladılar. Bu desteğin ne kadar önemli ve değerli olduğunu anlatamam. Nico’ya hemen değil, eve dönünce, yüz yüze haber vermeye karar verdim.

Belçika’ya giderken, beraberimizde bizim için güzel bir şeyin sembolü olan herhangi bir nesne götürmeyi kararlaştırmıştık. Ben de Kuzey Denizi kıyısından, Burgh-Haamstede sahilinden bir taş almıştım yanıma. Elif, eşi Serhat ve oğlu Deniz’in bize son gelişlerinde gittiğimiz yeri burası.

Nico evdeydi o gün, Elif öğleden sonra yarı sahilde, bir rüzgâr değirmeninin altındaki arabamda uyuyarak geçirmişti, biz ise kumullarda, suyun yükseldiği yerde oturmuştuk. Deniz tarafından güçlü, serin bir rüzgâr esiyordu. Sahile vuran dalgalar sertçe kırılıyor, su yükseliyordu. İşe gittiğim günlerde bu sahilden geçip aynı yoldan geri dönerken, gün-

de iki kez, Hollanda'nın Kuzey Denizi sahillerinde birlikte olduğumuz bu son öğleden sonrayı hatırlarım.

Taş kalıcıdır; rüzgâr taşı yerinden oynatır, su önüne kapıp sürükler, ateş hırpalır, ama taş daima taş olarak kalır. Bu taş benim için Elif'in sevgisinin ve dostluğunun sembolüydü. Arkadaşlarımdan ayrılarak taşı alıp tek başıma manastırın bahçesine girdim. Rahiplerin mezarları ziyaretçilere kapalı olduğu halde, o yöne doğru ilerledim. Çevremdeki sükûnete rağmen sakin ve huzurlu hissedemiyordum kendimi, içimde fırtınalar kopuyordu. Kapıdan geçince, solda bir ağacın altında taşı koyabileceğim bir yer gördüm. Orada durup Elif, Serhat ve Deniz için, çok sevdikleri bir insanı kaybeden tüm yakınları için dua ettim, birbirimizi tekrar görebilmemiz için Tanrı'ya yakardım. Teselli edici güzel bir söz vardır: *"Ubi caritas et amor, Deus ibi est"* – Tanrı sevginin ve dostluğun olduğu yerdedir. Taşı ağacın altına bıraktım ve oradan ayrıldım.

Cumartesi akşamı Burgh-Haamstede'e döndüğümde rahibimiz pazar sabahı kilisedeki ayinde Elif, Serhat ve Deniz için dua edilmesini önerdi. Sevinerek kabul ettim. Eve geldiğimde Nico ağlayarak karşıladı beni: Elif'in ölümünü sosyal medyadan öğrenmiş, kötü haberi vermek için dönmemi beklemişti.

Ertesi sabah Nico'yla birlikte kiliseye gittik. Aynı saatlerde Bostancı ve Heybeliada'da Elif'in cenaze töreninin yapılacağını biliyorduk. Ayinden önce bir mum yakarak dua ettik. Elif'in mumu, pazar ayini boyunca yanacak olan özel "Oster" mumuydu. İnançımıza göre Hıristiyanlıkta Tanrı'nın tüm insanların yanında olduğunu ve son sözün ölümüne ait olmadığını sembolize ediyordu.

Elif yaşam, ölüm ve "öte taraf"la ilgili düşüncelerimizi biliyordu. Diğer konularda olduğu gibi, bu konudaki farklılıklarımız da ayrışmamıza yol açmamış, tersine birbirimize karşı hayranlık, ilgi ve saygı uyandırmıştı. Elif'i tanımak ve onunla arkadaş olabilmek, tam da bu nedenle hayatımı zenginleştirmişti.

İbadet sırasında rahip, Elif'ten ve zamansız kaybından söz etti; Tanrı'nın merhametini ondan ve ardında bıraktığı insanlardan esirgememesini diledi. Elif'le aramızdaki bağılık duygusu, ta İstanbul'a kadar uzanıyor, Elif için keder duyan herkese ulaşıyordu. Coğrafi uzaklıkları, ölüm ve yaşam arasındaki mesafeyi aşan bir bağ...

Nico'yla benim için çok duygusal anlardı, dua sırasında gözyaşlarımızı durduramadık. Elif'in ölümü bu ayinle birlikte somutlaşmıştı, kötü bir rüya değil, gerçektir artık. Dua sırasında, inandığım ve babam öldüğünde de hissettiğim duyguların ifadesi olan şu sözleri fısıldadım Elif'e: "Tekrar görüşeceğiz, çok uzakta değilsin, hatta sandığımdan daha yakındasın."

Bu ayin gerçekleşene kadar Elif'in cenazesinde bulunamamanın üzüntüsüyle boğuşmuştum. Cenazeye katılan herkesle bağlantımı kaybetmiş, ayrı düşmüş gibiydim. Oysa şimdi Nico'yla ikimiz kendi hayatımızın kendi inancımızın ritüelleriyle vedalaşabiliyorduk Elif'le. Abartmadan ya da gerçeği zorlamadan.

Elif'i çok sevdim. Ailem, arkadaşlarım, rahatlıkla söyleyebilirim ki beni tanıyan herkes Elif'i de tanıyor, kâh karşılaşmalardan kâh anlattıklarımın, ama tanıyor.

Her karşılaşmamızın ardından uzun bir ayrılık geliyordu; bazen altı ay, bir yıl, seyrek de olsa bazen iki yıl; her ayrılışımızda ağladığımızı hatırlıyorum. Zamanla ağlamamayı öğrendik, yeniden görüşeceğimize emin olarak ayrılmaya başladık birbirimizden. Ama son ayrılışımızda bir kez daha ağlamaktan alıkoyamadım kendimi.

Yine de tekrar görüşeceğimize inanıyorum, hatta böyle olacağını bildiğimi de söyleyebilirim. İncim beni buna ikna ediyor.

2013 yılında Noel öncesi İstanbul'a gelip onu mezarında ziyaret ettiğim günlerde İstanbul'un benim için tüm ışıltısını kaybettiğini fark ettim. Şehirdeki devinim her zamanki ritminde devam ediyordu oysa, kimselerin temel olarak neyin değiştiğini anlamasına imkân yoktu. Kimse Elif'in ar-

tık orada olmadığının ve şehrin bu yüzden ışıldamadığının farkında değildi. Kimse gülmediği gibi ağlayan da yoktu... Bir tek ben. Bir de Haliç'teki kar tanelerini Galata Köprüsü üzerinden savuran dondurucu rüzgâr.

Ayşe Sarısayın, sıra dışı bir kadının, Elif Daldeniz Baysan'ın iki dil ve kültür arasındaki gelgitlerle şekillenen portresini sunuyor okurlara.

Elif ve çevresinin kurmaya çalıştığı başka bir yaşamın öyküsünü, düş ve düşbozumlarını aktarmanın ötesinde çok dillilik, kültür, seçilmiş aile gibi kavramları açımlayan, ölümle baş etme çabalarını sorgulayan bir kitap *Denize Yazıldı*. Denize yazılan ve Elif'in son evi Heybeliada'dan usulca dalgalara emanet edilen bir dostluk öyküsü...

Terk edilmiş, virane bir binayı yaşadığı bir eve, kurak bir toprak parçasını sahici kahkahaların çınladığı bir cennet bahçesine dönüştürdüğümüz, burada yeni bir dünya, huzurlu bir sığınak ve sınırlı ilişkilerden derin bir dostluk, hatta kocaman bir aile yarattığımız yılların, bu şenlikli, patırtısı gürültüsü eksik olmayan kalabalık ailenin eksilmeden önceki rengi: Mor!

*Tüm renkler mora çalıyor, gün günden mor, bir eksik mor.
Begonviller uzaklarda.
Yaz gelecek mi, gelecek mi gerçekten?*

